

KORAM (HİYERARŞİ) VE SERAMİK SANATINDAKİ YERİ VE ÖNEMİ

İsmail YARDIMCI^{1*}, Kadir ERTÜRK²

¹Uşak Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü

²Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Anasanat Dalı

ÖZET

“Seramik Sanatı’nda Bir Tasarım İlkesi Olan Koram’ın İncelenmesi ve Kişisel Yorumlar” konulu bu çalışmada, kademelenme, derecelenme sisteminde Görsel Hiyerarşi’ye karşılık gelen Koram’ın duysal ve görsel etkileri genel anlamda değerlendirilmiştir.

Koram, merkezsel, eksensel ve çevresel olmak üzere üç çeşittir. Koram çeşitleri, formda, yüzeyde veya hem form hem de yüzeyde ayrı ayrı ya da bir ardada kullanılabilirler. Koramın uygulanış biçimleri seramik sanatında koram çeşitlerinin uygulanışıyla ilgili bilgiler sunulmuştur.

Koram tanımı çerçevesinde modern seramik sanatı anlayışında, estetik ve görsel anlamda tasarıma yönelik endüstriyel ve sanatsal seramik çalışmalardan örnekler verilmiştir.

Anahtar kelimeler: hiyerarşi, koram, görsel hiyerarşi, kademelenme, seramik sanatı

KORAM (HIERARCHY) AND ITS IMPORTANCE AND POSITION IN CERAMICS ART

ABSTRACT

In this research of ‘Research on Koram which is a Concept Principle in Ceramics Art and Personal Interpretations’, the sensory and visual effects of Koram in return to Visual Hierarchy ingrating and rating system have been evaluated generally.

Koram is in three categories; radial, axial and peripheral. The varieties of Koram may be used in formsand surfaces as well as both in form and surface at the same time together. Information on application forms of Koram, types of Koram and their applications in ceramics art have been presented.

Examples of industrial and artistic ceramics works aimed at esthetic and visual concept in modern ceramics comprehension within the scope of defining Koramhave been presented.

Keywords: Hierarchy, koram, visual hierarchy, grading, ceramics art

1. GİRİŞ

Koram , düzenli ölçü derecelenmesi, görsel hiyerarşi, kademelenme, derecelenme ve Hiyerarşi olarak da tanımlanmaktadır. Hiyerarşi; biçim, yön, ölçü, aralık gibi unsurların yer aldığı iki karşıt ucun birinden diğerine doğru kademeli olarak geçişini sağlayan düzendir. Yapısında derece farkını barındırır. Biçimlerin büyükten küçüğe veya küçükten büyüğe sıralanması, aralıklarda genişten dara, dardan geniş doğru geçişler düzenli bir uyum oluşturur. Hiyerarşi içinde kademelenme olgusu, olmazsa olmaz bir koşul olarak karşımıza çıkmaktadır. Hiyerarşi, kademelenme ile yapılan düzenleme biçimidir. Merkezsel, Eksensel ve Çevresel Hiyerarşi olmak üzere üç tür hiyerarşi vardır.

* Yazışma yapılacak yazar: ismailyardimci8@gmail.com

Makale metni 29.01.2012 tarihinde dergiye ulaştırılmış, 26.04.2012 tarihinde basım kararı alınmıştır.

Hiyerarşi'ye en güzel örnekleri doğada görmek mümkündür. Hiyerarşi, uygulandığı seramik biçimlere, estetik bir değer ve teknik özellikler katmak amacı ile kullanılmakta olup çeşitleri mevcuttur. Artistik ve endüstriyel amaçla kullanılan seramik formlarda hiyerarşi türleri kullanılmakla birlikte, bu örnekler düzen farklarına ve yönlerine göre birbirlerinden ayrılırlar.

1.1. Hiyerarşi'nin tanımı

Hiyerarşi'nin sözlük anlamı; toplumsal örgütlerde iktidarın ve görevlerin kademelendirilmesini, ast-üst ilişkilerine göre düzenlenmesini ifade eden kavramdır. Hiyerarşi'nin kelime anlamı sıradüzen, derecelenmedir. Sanatsal anlamda Hiyerarşi; görsel hiyerarşi, düzenli ölçü derecelenmesi, kademelenme olarak tanımlanmaktadır. Türkçe de daha çok sanatsal anlamda Koram adı ile bilinir.

İngilizce karşılığı hierarchy, Fransızca karşılığı hierarchie, Almanca karşılığı hierarchie' dir. İki zıt ucu uygun kademelerle birbirine bağlayan köprüye "Koram" denir (Güngör, 1972: 90). Görsel Hiyerarşi ya da Düzenli Ölçü Derecelenmesi olarak da tanımlanmaktadır.

"Parçaların bütün içinde belirli bir öncelik dizgisine göre algılanmaları. Hiyerarşik düzende parçadan bütüne bir gelişme, büyüme, zenginleşme söz konusudur. Hiyerarşik bir yapıda tekil öğeler alt gruplar, alt gruplar ana gruplar, ana gruplar da aynı birleşme şemasıyla bütünü oluşturur." (Eczacıbaşı, 1997: 795)

İki zıt uç arasında bir düzen içerisinde anlamlı ve estetik bir diziliş vardır. Zıtlık sadece ölçü bakımından olursa küçükten büyüğe bir sıralanış olur ve bu koram "düzenli ölçü derecelendirilmesi" halini alır. İki uç arasında doku farkı varsa, aradaki her kademenin dokusu sırayı bozmayacak şekilde düzenli kademeler teşkil edecek tarzda olmalıdır. Eğer uçlar arasında değer farkı varsa, her bir kademedeki değerler azar azar açılarak ya da koyulaşarak geçiş sağlanmalıdır. İki uç arasındaki diziliş renk farkı ya da biçim farkı olsa, yine aynı şekilde hareket edilir. O halde koramda hiç değişmeyen koşullar; iki uç arasındaki zıtlık ve uçlar arasında muntazam bir kademelenmedir (Şekil 1).

Ayrıca, hiç değişmeyen koşullardan birisi de koramdaki parçaların sayısının en az üç tane olmasıdır. Tek bir skaladaki ton farkının olduğu durum istisnai bir durumdur. Sadece zıt uçların olması koramı meydana getirmez.

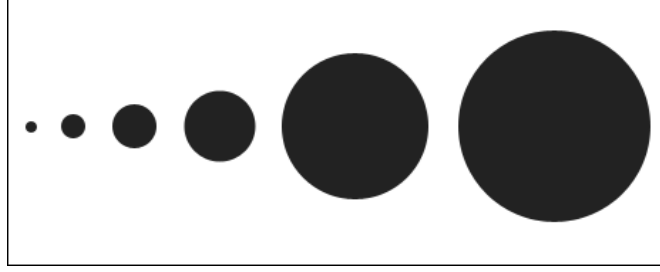
İki uç arasındaki zıtlık yalnız bir bakımdan değil, birçok bakımdan olabilir. Örneğin, iki ucun hem biçimi, hem ölçüsü farklı olabilir, ya da iki uç arasında hem değer, hem doku bakımından, hatta hem değer hem renk, hem de ölçü bakımından fark bulunabilir. Keza daha sonra buna benzer doku, parlaklık vs. gibi başka olasılıklar da söz konusu olabilir. İki uç arasındaki farklılık hangi bakımdan olursa olsun, daima iki uç arasında yer alan biçimler, bu farklılığı azaltacak tarzda ve diziyi bozmayacak şekilde muntazam kademeler halinde geçiş sağlanmalıdır.

Burada genellikle zihinleri kurcalayan bir hususu açıklamak lazımdır. Çoğunlukla "düzenli ölçü derecelenmesi bir koram mıdır?" sorusu akla gelir. Gerçi düzenli ölçü derecelendirmesinde büyükten küçüğe ya da büyükten küçüğe doğru cisimler boy sırasında dizilir. Fakat bu diziliş esnasında sadece ölçü bakımından muntazam dizilme koşulu bulunduğu; aynı zamanda biçim, renk, doku, değer ve benzeri bakımlarda muntazam bir dizilme zorunluluğu yoktur. Bu nedenle, biçimleri, renkleri, dokuları, değerleri farklı olan cisimler renk, değer, doku, v.s. hususlar bakımından geliş güzel sırada olsalar, fakat ölçülerine göre muntazam dizilmiş bulunsalar, bunlar "Düzenli ölçü derecelenmesi" meydana getirirler. (Güngör, 1972: 90). Fakat bu esnada kademeler arasında renk, doku, değer ve biçim bakımından muntazam farklar yani derecelenme bulunmadığında ölçü bakımından koram meydana gelirken, renk, doku, değer vs. bakımından koram meydana gelmez. Bu yüzden her düzenli ölçü derecelenmesi koram meydana getiremez. Örneğin, bir düzenlemede biçimler arasında düzenli ölçü derecelenmesi ile birlikte renkler, dokular, vs değerlerde de bir derecelenme söz konusu ise, iki uç arasında hem formda hem yüzeyde bir koram meydana gelmiş olur.

Koram meydana getirirken genel olarak biçimler birbirlerini örtmezler. Fakat bu şart değildir. Gerekli yerlerde örtme kullanılabilir. Tabiiatta pek çok koram örnekleri vardır. Ayın hilalden dolunaya ve dolunaydan hilale gidişi sırasında biçim koramı meydana gelir. İnsan, hayvan ve bitkilerin muhtelif yaşlardaki durumları bir ölçü koramı meydana

Koram (Hiyerarşi) ve Seramik Sanatındaki Yeri ve Önemi

getirirler. Tasarda üç türlü koram vardır. Bir düzenlemede bunlar aynı, ayrı ya da bir arada kullanılabilirler (Güngör, 1972: 90).

Şekil 1. Koram (URL1, 2011)

Koram ilkesinin yeryüzünde çok sayıda doğal örnekleri vardır. Bunun yanı sıra koramı sanat alanındaki farklı disiplinlerde de görmek mümkündür. İşitsel ve görsel olarak algılanabilen iki zıt uç arasındaki kademeli sistemin oluşturduğu hiyerarşik yapı, Dramatik, Fonetik ve Plastik sanatlarda çok sık kullanılmaktadır.

1.1. Hiyerarşi (Koram) çeşitleri

Koram, merkezsiz, eksensel ve çevresel olmak üzere üç çeşittir. Koram çeşitleri, formda, yüzeyde veya hem form hem de yüzeyde ayrı ayrı ya da bir arada da kullanılabilirler.

1.2. Merkezsiz Koram

“Düzenlemede biçimler merkezden kenara doğru büyüyor ya da birkaç koram oluşturacak şekilde birleştiklerinde bir merkez noktası beliriyor ise ‘merkezsiz koram’ olarak adlandırılmaktadır.” (Deliduman, 2006: 32).

Biçimlerin tek merkezden dışı doğru belirli yönlerde, büyükten küçüğe, küçüktan büyüğe doğru sıralandığı düzenlemelere ‘‘Odaksal Koram’’ denir. Yeryüzünde Koram ilkesinin çok güzel örnekleri vardır. Bir çiçeğin ortadan dışı doğru açılan ve küçüktan büyüğe doğru sıralanan yaprakları vb. (Alpaslan, 2003: 75).

Şekil 2-3. Merkezsiz korama doğadan örnekler (URL2 - 3, 2011)

Şekil 4. Merkezsel korama örnek, paper Art, David Report (URL4, 2011)

Yukarıdaki (Şekil 2-3-4) doğal ve yapay yapıların ortak oldukları nokta, bir merkez etrafında düzenli bir şekilde dış doğru büyümeleri veya içe doğru küçülmeleridir. Görünüşler dıştan ve üsttendir. Her katta, kademeler birbirinin ortasına binerek veya binmeden açıklık gittikçe daralmıştır. Bu düzen ile yükseklik doğrultusunda eksensel, düşey izdüşüm bakımından merkezsel bir koram meydana getirilmiştir.

1.3. Eksensel (Çizgisel) Koram

Biçimler bir eksen üzerinde büyükten küçüğe doğru dizilmesi yoluyla yapılan korama “Eksensel Koram” denir. Bu sıralama düzgün bir çizgi üzerinde yapılabileceği gibi eğri, kırık çizgiler üzerinde de yapılabilir (Alpaslan, 2003: 75). Eksensel koram bazı kaynaklarda çizgisel koram olarak da kullanılabilir.

Şekil 5. Eksensel korama doğadan bir örnek (URL5, 2011)

Şekil 6. Eksensel korama mimariden bir örnek, Waterside Apartment Split Level Concept, ABD (URL6, 2011)

1.4. Çevresel Koram

Eğer biçimler çevre üzerinde kademelenirlerse bu türlü korama “Çevresel Koram” denir. Bu sırada koramın ya da koramların bağımlı buldukları merkez, alan içinde ya da alan dışında kalabilir. Yeter ki bunların herhangi bir merkeze bağımlı oldukları ve bu merkez etrafında bir yörünge çizdikleri anlaşılmalı olsun (Güngör, 1972: 93).

Bunun yanı sıra bir merkez etrafında dağınık bir yörünge çizseler bile çevresel korama örnek oluştururlar (Şekil 7-8).

Şekil 7. Çevresel korama doğadan bir örnek (URL7, 2011)

Şekil 8. Çevresel korama mimariden bir örnek, Sydney Opera House, 1959-73 (URL8, 2011)

“Tasarımda bu üç koram ayrı ayrı ya da bir arada kullanılabilir. İki uç arasında bir düzen dahilinde geçiş sağlayan bu düzenlemeden mimarlar, heykeltıraşlar, tavan süslemecileri yararlanarak eserlerine en kolay şekilde estetiği vermişlerdir” (Deliduman, 2006: 32).

1.5. Seramik Sanatında Hiyerarşi (Koram)

Seramik sanatı gelişim sürecinde tarih boyunca farklı uygarlıklara ve değişen yaşam biçimlerine, farklı teknik ve estetik değerlere göre, değişik yönelimlere girerek günümüze kadar yaygınlaşarak ve gelişerek gelmiştir. Bugün çağın koşullarıyla ve düşünce yapısıyla yeniden biçimlenmekte ve kendi kimliğini oluşturmakta ve kazanmaktadır.

“Seramik; ihtiyaçtan doğan gereksinimleri yerine getirecek ürünlerin yapımına yönelik endüstriyel anlamda ve salt estetik değerleri ifade eden sanatsal anlamda bir yaratma süreci olarak karşımıza çıkmaktadır” (Yardımcı, 1993: 3-4)

Seramik Sanatında hiyerarşi dediğimizde konuyu Sanatsal ve Endüstriyel Seramik ürünler olarak ele almak mümkündür. Buna göre;

Sanat Seramiği; Serbest elle şekillendirilen ya da Endüstriyel yöntemlerle de şekillendirilebilen ancak seri üretilmeyen, işlevsel de olabilen, toplumların duyarlılığını, kültürel düzeyleri, dinsel inanç ve davranışlarını, toplum için ilişkileri, özetle güncel yaşamları yansıtmamanın ötesinde, seramik malzemenin tüm verileriyle değerlendirilerek; bugünkü anlamıyla salt estetik ve özgün yaratıcılığı ifade etme biçimidir (Yardımcı, 1993: 4).

Endüstriyel Seramik; Endüstriyel yöntemlerle seri üretebilen, kullanıcı ve kullanıcı gruplarının fiziksel ve psikolojik gereksinimlerine uyum sağlayacak biçimde işlevsel olan ve aynı zamanda estetik değerlerin dengede bulunduğu ürünler ve bu ürünleri tasarlayan bir sanattır (Yardımcı, 1993: 4).

Endüstriyel Seramik Sanatı, ihtiyaca dönük işlevlere hizmet eden, tamamen seri üretime yönelik, piyasa koşulları içinde gerçekleşen bir alandır (URL9, 2011).

Koramı iki zıt uç arasındaki düzenli ölçü derecelenmesi olarak tanımlarsak, seramik sanatında bu tanıma uygun birçok düzenlemenin olduğunu görebiliriz. Koram iki uç arasında birbirinden bağımsız olarak sıralanmış formlardan oluşsa da

bazı durumlarda birbirine bitişik şekilde karşımıza çıkmaktadır. Endüstriyel ve sanat seramiği ürünlerde koram çeşitleri, formda, yüzeyde ve hem formda hem yüzeyde olarak görmek mümkündür. Koram yüzey üzerinde dokuda veya renkte olabilir.

Şekil 9. "Reach" (from keep series), Karen Swyler, porcelian, 28 cm, 2009 (Hatch, 2010: 34-37)

Şekil 10. Çevresel korama örnek, "Together", Karen Swyler, porcelian, 2007 (URL10, 2011)

Yukarıda merkezsiz koramın olduğu soldaki örnek, Karen Swyler'in endüstriyel bir çalışmasıdır. Formla birlikte renkte de bir koram olduğunu söylenebilir. Sanatçının sağdaki çalışması çevresel korama örnek ve endüstriyel bir seramik çalışmadır.

Sanatçı, Long Island'da doğup büyümüştür. Eserlerinin birçoğu çiçek ya da alev motiflerine benzer keskin noktalar barındırır. Tekniği ise endüstriyel yöntemle şekillendirilmiş yüksek ısı porselendir.

Şekil 11. "Yantra vases", Ettore Sottsass (URL11, 2011)

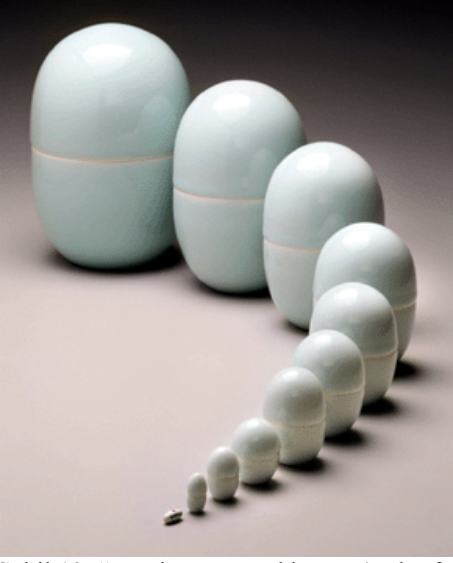

Şekil 12. Merkezi korama örnek, "7 in 1", Piet Stockmans (URL12, 2011)

Piet Stockmans'ın yukarıda solda örneğini gördüğümüz çalışması endüstriyel ve işlevsel bir üründür. Yüzey üzerinde görülen kabartma merkezsiz korama örnektir. Yine yukarıda sağda örneğini gördüğümüz iç içe geçmiş formların oluşturduğu düzenlemede, işlevsellik vardır ve formda merkezsiz korama örnektir. Belirli bir merkez noktası etrafında büyüyerek oluşturulmuş bir düzendir.

Piet Stockmans, 1940 yılında Leopolds'da doğmuştur. Birçok yerde endüstriyel ve seramik tasarımı alanında çalışmalar yapmıştır. Tüm dünyada seramik yarışmalarında jüri üyeliği yapmış ve 1989 yılından bu yana serbest tasarımcı olarak çalışmalarına devam etmektedir (URL13, 2011).

Koram (Hiyerarşi) ve Seramik Sanatındaki Yeri ve Önemi

Şekil 13. “Nesting covered boxes (Ireko futamono)” Yagi Akira, porselen, 1994 (URL14, 2011)

Şekil 14. Eksensel korama örnek, “Nesting bowls”, Yagi Akira (URL15, 2011)

Yukarıda eksensel koramanın görüldüğü bu örnekler, endüstriyel çalışmalardır ve işlevseldir (Şekil 13-14). Bir eksen üzerinde dizilmiş bu seramik formların her biri bir diğerinden büyük veya küçüktür ve derece farkları arasında da orantılı bir geçiş söz konusudur. Yagi Akira'nın formlarının bir eksen üzerinde bu derece muntazam bir şekilde dizilerek kademelenmesi görsel olarak da çok estetikdir.

Kyoto’ da doğan Yagi, Kyoto Valiliği Seramikçiler Enstitüsü'nden mezun olmuştur. Yagi Akira eserinde entelektüel ve yapısal sorunları keşfetme üzerinde durmuştur. Tarzında çok yönlü olup, eserlerini doğu Asya estetik anlayışının yanı sıra batı sanat ve mimarisinden esinlenerek oluşturmuştur (URL16, 2011).

Şekil 15. Terracota with terra sigillata, Milan Gail Busch, h. 22.5cm, USA, 1993 (Dormer, 1994: 205),

Şekil 16. “Moments of growth”, Ann Van Hoey (URL17, 2011)

Formların ölçü derecelenmesi ile birlikte görüldüğü yukarıdaki koram örnekleri eksensel korama örnektir. Büyüklük farklarındaki ölçülü geçiş gözü rahatsız etmemekle birlikte bir uyum, birlik oluşturmaktadır. Soldaki örnekte koram hem formda hem de yüzeyde görülmektedir. Sağdaki örnekte ise sadece formda koram vardır.

Şekil 17. Sırlı saçar, İsmail Yardımcı, 2011 (Kedi Sanat Galerisi İzmir Sergisi'nden)

Şekil 18. Minkyu Lee (URL18, 2011)

Yukarıda sağda görseli verilen çalışma endüstriyel yöntemlerle üretilmiş sanat seramiğine örnek bir çalışmadır (Şekil 18). Formların dizilişinin koram olduğu ve bir merkez etrafında oldukları görülmektedir. Merkezin alan dışında olduğu çevresel korama bir örnektir. Çevresel koramanın tek bir formda ama yüzeyinde koramanın uygulandığı güçlü bir örnektir.

Şekil 19. Gabrielle Baecile (URL19, 2011)

Şekil 20. Minkyu Lee (URL20, 2011)

Yukarıdaki gibi bazı durumlarda formların birbirlerine bitişik olarak koramı oluşturdukları da görülmektedir (Şekil 19-20). Koramanın hem formda hem de yüzeyde olduğu bu sanatsal örneklerde; bir yandan form küçülerek veya büyüyerek koram oluştururken bir yandan da yüzey üzerindeki dekorlar ve dokular büyüyerek veya küçülerek çizgisel koramı oluşturmaktadırlar.

Koram (Hiyerarşi) ve Seramik Sanatındaki Yeri ve Önemi

Şekil 21. Merkezsel korama örneği, "Increase II", Slant series, 2011 (URL21, 2011)

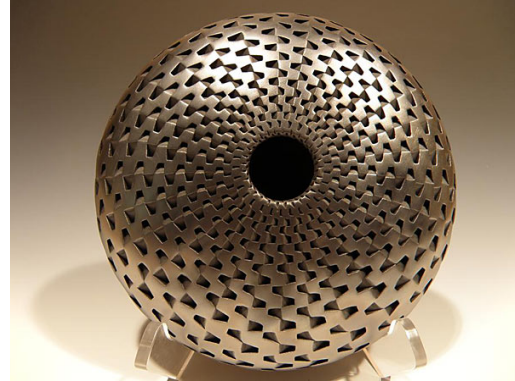

Şekil 22. Merkezsel korama örneği, "Bud III", Fragmentation series, 2009 (URL22, 2011)

Merkez noktalarını formların belirlediği yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi aynı birimlerin tekrarının kenara doğru büyüyerek gittiği görülmektedir. Sanatçının merkezsel korama oluşturan bu çalışmaları sanatsaldır ve işlevselliği yoktur. Matthew'ın eserleri geometrik ve yapılandırmacı mimari sanat aşkından doğmuştur. Her parça geleneksel süreçleri soyut bir keşif şekliyle yansıtmış görsel ve dokunsal güzelliği olan çağdaş formlardır. Tek bir formdan ziyade birçok dairesel kesitlerle katmanlar inşa etmiştir (URL23, 2011).

Şekil 23. Eksensel korama örneği, "Metallic donut eye weave", Michael Wisner, 17.5 x 22.5cm, 2004. (Wood, 2006: 74-77)

Şekil 24. Merkezsel korama örneği, "Blackspoke", Michael Wisner, 2010 (URL24, 2011)

Yüzeydeki bir eksen üzerinde büyükten küçüğe veya küçükten büyüğe kademelenmiş rölyeflerin oluşturdukları kompozisyonlar eksensel korama, aynı zamanda merkezsel korama birer örnektir (Şekil 23-24). Yukarıda, örnekteki rölyeflerin her bir sırası eksensel korama oluştururken yukarıdan bakıldığında bir merkez etrafında toplandıkları görülür. Bu yüzden merkezsel korama örneği oluştururlar.

Antik Anasazi ve Mimbres seramiklerinden esinlenen Michael, yaklaşık 20 yıl önce güneybatı çömleklerinden yapmaya başlamıştır. Woody Creek'de stüdyosuna yakın yerlerdeki yerel killeri almış, bu killeri filtreden geçirmiş ve her bir parçayı el ile şekillendirmiştir. Geleneklerinin ışığında modern ve çağdaş çalışmalar yapmış ve eserlerindeki derinlik etkileri benzersiz bir hal almıştır. Metal aletlerle oluşturduğu ritmik doku ve desenler her bir parçayı eşsiz yapmıştır (URL25, 2011).

Şekil 25. Merkezsel korama örnek, "3D-Lines", Petra Wolf, 2011 (URL26, 2011)

Şekil 26. Eksensel korama örnek, Petra Wolf (URL27, 2011)

Yukarıda sağda görülen Petra Wolf'un çalışması merkezsel korama bir örnektir. Düzenleme spiral şeklinde dönse de bir merkez noktası vardır ve büyükten küçüğe bir kademelenme söz konusudur. Form yüzeyine bitişik şekilde kademelenmiş seramik çubuklardan oluşan yukarıdaki soldaki çalışma çevresel korama örnek oluşturmakla birlikte, seramik çubukların bir eksen üzerinde dizilerek eksensel korama da örnek teşkil ettikleri görülmektedir.

Sanatçı, 1957 yılında doğmuştur. 1987'den bu yana 12 tane ödülü bulunan sanatçının, çeşitli kamu koleksiyonlarında işleri bulunmaktadır (URL28, 2011).

Şekil 27. Formda eksensel korama örnek, "Vazolar", 6x20x20.5cm, 6x20x22.5cm, 6x20x24.5cm, döküm tekniği ile şekillendirme, 1200°C, Kadir Ertürk, 2011.

Şekil 28. Formda eksensel korama örnek, "İsimsiz", 30x120x16cm, döküm tekniği ile şekillendirme, 1200°C, Kadir Ertürk, 2011.

Yukarıda, Kadir Ertürk'ün "Seramik Sanatı'nda Bir Tasarım İlkesi Olan Koram'ın İncelenmesi ve Kişisel Yorumlar" adlı yüksek lisans tezi çalışmalarından, formların oluşturduğu eksensel koramı göstermektedir. Kullanılan yöntem kalıpla şekillendirme, yüzeyde parlak ve mat astarlar kullanılmıştır.

Sanat alanları içerisinde koram örneklerinin en fazla olduğu alan plastik sanatlardır. Teknik analizinde form, boyut, renk, doku, yüzey ve kurgu anlamında da kendi içerisinde görsel bir ayrıma gitmektedir. Bu ayrımda her ne kadar diziliş farkları varsa da belirli bir düzenin var olduğu kesindir.

2. SONUÇ

İnsanoğlu tarih boyunca kendini, çevresini, içinde bulunduğu sosyal ve kültürel durumu, korkularını, sevgilerini, merak ya da inanışları gibi bütün duygu yoğunluklarını anlatmak için sürekli farklı anlatım dilleri bulma çabası içinde olmuştur. Resim, çizim, yazı, yontu vb plastik öğeleri, şarkı, şiir, söylenece, destan vb fonetik unsurları, tiyatro, oyun,

Koram (Hiyerarşi) ve Seramik Sanatındaki Yeri ve Önemi

ayın vb performansları hep bu anlatım dilinin bir parçası olarak kendine seçmiştir. Seçtikleriyle kendini ifade ederken duysal, görsel ya da mevkisel olarak bir hiyerarşik sistemi de yansıtmıştır. Kısaca “koram” olarak adlandırabileceğimiz bu kademelenme (derecelenme), yönetim sisteminden mimariye, doğaya, üretilen objelere kadar tüm alanlarda görülebilmektedir. Bu sistem ya da ifade tavrı, çoğu zaman alımlayıcısı olan kişilerin görsel yönüne hitap etmiştir.

Seramik sanatında koram, geleneksel ve çağdaş seramik ürünlerde yoğun olarak ele alınmış, seramik ürünlerin üretim yöntemlerine göre koram ve türleri (eksensel, merkezsiz, çevresel) form, yüzey, yüzey ve form ilişkisi bakımından incelenmiştir. Üretim yöntemleri olarak sanat seramiği ve endüstriyel seramik ürünler ele alınmıştır. Endüstriyel ve sanat seramiği içerisinde koram, eksensel, çevresel ve merkezsiz olarak, formda, yüzeyde ve hem formda hem yüzeyde olan örneklerine çok sık rastlanmaktadır. Endüstriyel seramikte koramın daha çok işlevsel özelliği olduğu görülmektedir. Koramı yoğun olarak kullanan farklı üretim yöntemleri ve tarzlara sahip gerek geleneksel gerek çağdaş seramik sanatçılarının koram ve türlerini eserlerinde uyguladıkları görülmektedir. Koram seramik sanatında kendine has bir anlatım dili ile karşımıza çıkmaktadır. Koramın seramik sanatında dokulu, sırlı, işlevsel, sanatsal gibi çok yaygın olarak kullanıldığı ve üretilen işe bir düzen, görsel bir estetik kattığı gözlemlenmiştir.

KAYNAKLAR

- Alpaslan, S.A. 2003. *Tasarım Mesleki Resim*, (1), Ya-Pa Yayınları, İstanbul
- Deliduman, C.G. ve Orhon, B.İ. 2006. *Temel Sanat Eğitimi*, Gerhun Yayınları, İstanbul,
- Güngör, İ.H. 1972. *Temel Tasarım (Basic Design)*, (1), İstanbul.
- Güngör, İ.H. 2005. *Temel Tasarım (Basic Design)*, (3), Bilgisayar Destekli Baskı ve Reklam Hizmetleri Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti., İstanbul.
- Hatch, M. 2010. Relative Permanence, *Ceramics Monthly*, USA.
- San, İ. 2003. *Sanat Eğitimi Kuramları*, (2), Ütaopya Yayınevi, Ankara
- Wood, D. 2006. Evolving Tradition, *Ceramics Art and Perception*, 63.
- Yardımcı, İ. 1993. *Anadolu'da Başlangıcından Günümüze Seramik-Metal Teknik ve Biçim Etkileşimleri*, (YL), Eskişehir.
- URL1 2011. Web dizayn sitesi, <http://www.vanseodesign.com/web-design/size-scale-proportion/>
- URL2 2011. Fotoğrafçılık, <http://www.didimweb.com/blog/dogada-desen-fotografciligi-50-guzel-ornek.html>
- URL3 2011. Fotoğrafçılık, <http://www.didimweb.com/blog/dogada-desen-fotografciligi-50-guzel-ornek.html>
- URL4 2011. Sanat ve yaşam sitesi, <http://davidreport.com/200703/more-paper-art-from-jen-stark/>
- URL5 2011. Kişisel internet güncesi, <http://altinorann.blogspot.com/2011/05/12-egrelti-otu.html>
- URL6 2011. Mimarlık ve iç mimarlık sitesi, <http://www.nhit-shis.org/wp-content/uploads/homedesign/waterside-canal-apartment-split-level-concept1.jpg>
- URL7 2011. Sağlık sitesi, <http://www.sifalibitkiler.us/archives/549>
- URL8 2011. Bilgi sitesi, <http://www.turkcebilgi.com/resim/postmodernite/sydney-opera-house-sails>
- URL9 2011. Kemal Uludağ kişisel sitesi, <http://www.kemaluludag.com/kimlikisorunu.asp>
- URL10 2011. Karen Swyler kişisel sitesi, <http://www.karenswyler.com/>
- URL11 2011. Sanat haberleri sitesi, http://www.designws.com/news/yantra_vases_by_ettore_sottsass_vivid_gallery_rotterdam/
- URL12 2011. Pieter Stockmans Atölyesi sitesi, <http://www.pietstockmans.com/home.php>
- URL13 2011. Pieter Stockmans Atölyesi sitesi, <http://www.pietstockmans.com/home.php>
- URL14 2011. Sanat sitesi, http://antiquesandthearts.com/Antiques/TradeTalk/2006-09-19__12-49-49.html
- URL15 2011. Japon yaşamı ve kültürü, <http://search.japantimes.co.jp/cgi-bin/fc20061207ry.html>
- URL16 2011. Sanat galerisi sitesi, <http://www.mirviss.com/artworks/yagi-akira/>
- URL17 2011. Ann Van Hoey kişisel sitesi, http://www.annvanhoey-ceramics.be/p_114.htm
- URL18 2011. Mink Yulee kişisel sitesi, <http://www.minkyulee.com/>
- URL19 2011. Sanat galerisi sitesi, <http://www.accro-terre.com/expo/2010/gabrielle-baecile/#>
- URL20 2011. Mink Yulee kişisel sitesi, <http://www.minkyulee.com/>
- URL21 2011. Matthew Chambers kişisel sitesi, <http://matthewchambers.co.uk/#/portfolio/4540696487>
- URL22 2011. Matthew Chambers kişisel sitesi, <http://matthewchambers.co.uk/#/portfolio/4540696487>
- URL23 2011. Sanat galerisi sitesi, <http://beveregallery.com/artists?artistID=630>
- URL24 2011. Sanat galerisi sitesi, <http://red-dot-blog.com/2011/04/02/a-true-roaring-fork-valley-piece-of-art/>

- URL25 2011. Sanat galerisi sitesi, <http://www.korologosgallery.com/artists/wisner/wisnerBio.html>
- URL26 2011. Petra Wolf kişisel sitesi, <http://www.neewolfkeramik.de/>
- URL27 2011. Fotoğraf paylaşım sitesi, <https://picasaweb.google.com/keramieinfo/PetraWolf>
- URL28 2011. Petra Wolf kişisel sitesi, <http://www.neewolfkeramik.de/Biographie/Biographie.html>